

**Силабус
навчальної дисципліни**

«ОСНОВИ ФІЛОСОФСЬКИХ ЗНАНЬ»

найменування дисципліни

Назва курсу	Основи філософських знань
Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	223 Медсестринство
Освітньо-професійна програма	Сестринська справа, Акушерська справа
Освітній ступінь	Молодший спеціаліст
Статус дисципліни	Нормативна
Група	II АК - 11
Мова викладання	Українська
Адреса викладання	Аудиторії за розкладом
Кафедра, за якою закріплена дисципліна	Соціально-гуманітарних дисциплін
Викладач курсу	Берест Роман Ярославович, доктор історичних наук, професор
Контактна інформація викладача	Berest_liet@ukr.net 067 4214679 r.berest@lma.edu.ua
Консультації	Відповідно до розкладу консультацій. Можливі он-лайн консультації через ZOOM. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Сторінка курсу	Вказати інтернет адресу курсу в програмі MOODLE /classroom
Опис навчальної дисципліни	Кількість кредитів – 2 Загальна кількість годин – 60 Модулів – 1 Рік підготовки – 2-й Семестр – IV Лекції – 12 год. Семінари (практичні заняття, лабораторні заняття) – 18 год. Самостійна робота – 30 год.
Коротка анотація курсу	<u>Дисципліна «Основи філософських знань» є нормативною дисципліною з спеціальності «223 Медсестринство».</u> Навчальну дисципліну розроблено таким чином, щоб у хронологічному порядку надати здобувачам вищої освіти необхідні теоретичні знання для поглибленого засвоєння навчального матеріалу з важливих питань історико-культурного, світоглядного та іншого розвитку людства, а також вміння оцінювати аналізувати та систематизувати різні за характером походження матеріали, повідомлення тощо, формування у майбутніх фахівців знань дотичних до предмета, вироблення стійкої й переконливої громадянської позиції.

	Предметом вивчення навчальної дисципліни є: <u>світ як цілісність та місце людини у ньому, соціум та людина і взаємовідносини між ними, проблеми пізнання, свідомості та мислення, добра та зла.</u>
Мета та цілі курсу	Метою викладання навчальної дисципліни «Основи філософських знань» є: сформувати основи наукового світогляду студентів, засади їх методологічної культури. Засвоєні при вивченні курсу знання мають стати теоретичною основою світосприйняття, практичної або дослідницької діяльності, особистої життєвої позиції майбутнього медичного працівника. Допомогти студентам засвоїти зміст історичної еволюції самосвідомості людства, дати ключ до розуміння світоглядних орієнтирів людини на основних етапах розвитку суспільства. Наголосити на спадковості і поступальності в процесі духовної еволюції людства. Допомогти усвідомити зміст і специфіку основних принципів національного світогляду у контексті розвитку світової філософії. Підкреслити роль філософії як внутрішньої основи національної культури та ментальності. Дати студентові розуміння основних проблем філософії та вміння орієнтуватися у численних і багатоманітних за змістом підходах до їх розв'язання. Зосередити увагу на питаннях відношення людини до світу та до самої себе, виробленні життєвої позиції особистості у контексті складних проблем, які розв'язує людство на межі тисячоліть.
Програмні результати навчання	Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи філософських знань» є: вивчення основних етапів розвитку філософії, ознайомлення з внеском мислителів різних філософських шкіл та напрямів, у тому числі й українських філософів у розвиток філософського вчення, формування й розвиток сучасного системного наукового та критичного мислення, закладення основ для усвідомлення філософських знань як системи, яка виступає методологією для досліджень в інших науках. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати: – історичні типи світогляду; – історію становлення, основні етапи і особливості розвитку філософії; – основні поняття та категорії філософії; – основні парадигми та концепції світової та вітчизняної філософської думки; – основи процесу наукового пошуку, форми і методи наукового пізнання; вміти: – самостійно аналізувати феномени та процеси в системі «людина – світ» у їх діалектичному взаємозв'язку та з урахуванням змін, що відбуваються у світі й Україні; – використовувати методологію наукового пізнання, застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань; – критично мислити; - обґрунтовувати свою світоглядну, громадську та професійну позицію.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з історії та культури України; основ правознавства; соціології; основ економічних знань; української мови та інших дисциплін, які формують загальні та фахові компетентності.
Постреквізити	Вивчення курсу є необхідним для подальшого засвоєння знань з історії України, історії медицини, іноземної мови, української мови професійно-

Структура курсу.

ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

1. Філософія як особливий тип пізнання. Філософія стародавнього Сходу. Антична філософія
2. Особливості філософії Середньовіччя та епохи Відродження
3. Філософія Нового часу та Просвітництва. Німецька класична філософія
4. Некласична філософія сер. XIX – поч. XX ст. та основні напрямки раціоналістичної філософії XX – XXI ст.
5. Основні напрямки ірраціоналістичної філософії XX – XXI ст.
6. Філософська думка України у X – XX ст.

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

1. Філософія як особливий тип пізнання
2. Філософія стародавнього Сходу. Антична філософія
3. Особливості філософії Середньовіччя та епохи Відродження
4. Філософія Нового часу та Просвітництва
5. Німецька класична філософія
6. Некласична філософія сер. XIX – поч. XX ст. та основні напрямки раціоналістичної філософії XX – XXI ст.
7. Основні напрямки ірраціоналістичної філософії XX – XX ст.
8. Філософська думка України X – XVII ст.
9. *Модульний контроль I.* Історичний розвиток світової філософської думки

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Філософія як специфічний тип знання.

Необхідно знайти та проаналізувати інформацію, давши відповіді на наступні запитання:

- Як філософія виконує світоглядну функцію?
- У чому суть методологічної функції філософії?
- Що маємо на увазі під аксіологічною функцією філософського знання?

2. Філософія Стародавнього світу.

Необхідно опрацювати відповідні джерела для відповіді на наступні питання:

- У чому і як виявився поворот до морально-етичних проблем у стоїцизмі, епікуреїзмі, скептицизмі?
- Який зміст релігійної проблематики в александрійській філософії?

В чому ви бачите головний зміст і значення філонізму та неоплатонізму?

3. Філософія Середніх віків та Відродження.

Необхідно опрацювати відповідні джерела для відповіді на наступні питання:

- Чим зумовлена поява у ренесансній філософії нової галузі - філософії природи?
- Як Д. Бруно розуміє поняття Душа Світу?
- Яку роль відіграє це поняття в ученні філософа про світобудову?
- Як розв'язує Н. Кузанський проблему відношення Бога і світу?

Який зміст вкладає Н. Кузанський у поняття «вчене незнання»?

4. Філософія Нового часу та Просвітництва.

Необхідно опрацювати відповідні джерела для відповіді на наступні питання:

- У чому суть і значення розумного порядку, який намагаються встановити просвітники у суспільному житті?
- У чому виявляється специфіка англійського, французького, німецького просвітництва?
- Які принципові засади сучасного громадянського життя були закладені європейським Просвітництвом у XVIII ст.?

У чому суть прориву із «царства розуму» у «царство гуманності» (Гердер)?

5. Німецький класичний ідеалізм.

Необхідно опрацювати відповідні джерела для відповіді на наступні питання:

- Як І. Фіхте розуміє місце філософії у системі наукового знання?

- Як Ви розумієте твердження, що об'єкт пізнання є продуктом діяльності свідомості?

- Який зміст вкладається у філософії В. Шеллінга у поняття Абсолют?

Як ви розумієте думку, що природа сама для себе стає об'єктом?

6.Перегляд традицій класичної філософії в напрямках XIX – XX ст.

Необхідно опрацювати відповідні джерела для відповіді на наступні питання:

- Які причини привели творців марксизму до ідеї знищення приватної власності?

- Які аргументи К. Маркс наводить на захист твердження «комунізм – це реальний гуманізм»?

- Яку еволюцію пройшла марксистська установка: «самоціллю революційних перетворень є людина» – в ленінізмі та в сталінізмі?

- Чим відрізняється марксистський підхід до проблеми людського буття від екзистенціальної філософії?

- Історія людства – це шлях до чого?

- У ході історичного розвитку зміни відбуваються: на краще? На гірше? Зміни лише позірні, а суть людського буття не міняється?

- Як відповідали на ці питання філософи різних епох?

- Які проблеми людського буття примушують сумніватися у доцільності і осмисленості історії?

Які розв'язання цих проблем служать основою для історичного оптимізму?

7. Філософська думка України у X – XVII ст.

Необхідно опрацювати відповідні джерела для відповіді на наступні питання:

- Як осмислюється у «Слові про Закон і Благодать» значення прийняття християнства для Київської Русі?

- Який історичний вибір пов'язаний з прийняттям християнства?

- Які риси світогляду Т. Прокоповича зближують його з європейськими мислителями Нового часу?

- Який зміст вкладає Г. Сковорода в поняття «серце»? Чому він називає серце «джерелом чистої безодні»?

- Яку роль відіграє «серце» у реалізації принципу «пізнай самого себе»?

Чому філософію Г. Сковороди називають «філософією серця»?

8. Філософські ідеї українського романтизму. Філософська думка України у II пол XIX – XX ст.

Необхідно опрацювати відповідні джерела для відповіді на наступні питання:

- Які риси романтичного світогляду зумовили створення «Історії Русів»?

- Чим відрізняється філософія історії цього твору від офіційної історичної доктрини цього часу?

- Як пов'язані основні ідеї «Історії Русів» з теорією природного права народів?

- Який зміст вкладає у поняття «серце» П. Юркевич?

- Які установки для людини у її ставленні до себе і до світу утворює в українській філософській думці П. Юркевич?

- Як оцінює Д. Чижевський місце української філософської думки у світовій філософії?

- Яке значення має національна філософія для духовного життя народу?

Які характерні риси, за Д. Чижевським, визначають національну специфіку української філософської думки?

Література для вивчення дисципліни

Рекомендована література

Основна (базова):

1. Філософія. Підручник. За редакцією І.В. Бичка. – К., 2001.
2. Філософія. Навчальний посібник. – К: «Альма Матер», 2001.

Додаткова:

1. Предмет і проблематика філософії: Навчальний посібник. / За заг. ред. М.А. Скринника, З.Е. Скринник. – Львів, 2001, Ч. 2.
2. В. Андрущенко, М. Михальченко. Сучасна соціальна філософія. – К., 2007.

Інформаційні ресурси

1. sr.org.ua - Міжнародний журнал «ScienceRise».
2. <http://www.gileya.org/> – Збірник наукових праць «Гілея: науковий віс-

	ник». 3. www.philsci.univ.kiev.ua – Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Політика курсу	Дотримання принципів академічної доброчесності. Не толеруються жодні форми порушення академічної доброчесності. Очікується, що роботи студентів будуть самостійними, їх власними оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей. Під час виконання письмових контрольних робіт, модульних контрольних, тестування, підготовки до відповіді на екзамені користування зовнішніми джерелами заборонено. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем. Дотримання принципів та норм етики і професійної деонтології. Під час занять здобувачі вищої (фахової передвищої) освіти діють із позицій академічної доброчесності, професійної етики та деонтології, дотримуються правил внутрішнього розпорядку Академії. Під час боротьби з епідемією COVID-19 виконують всі настанови протиепідеміологічного режиму: носять маски, дотримуються соціальної дистанції, використовують антисептики. Ведуть себе толерантно, доброзичливо та виважено у спілкуванні між собою та викладачами. Відвідування занять. Студенти повинні відвідувати усі лекції та семінарські заняття курсу та інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Політика дедлайну. Студенти зобов'язані дотримуватися термінів, передбачених курсом і визначених для виконання усіх видів робіт. Порядок відпрацювання пропущених занять. Відпрацювання пропущених занять без поважної причини відбувається згідно з графіком відпрацювань та консультацій. Відпрацювання пропущених занять з поважної причини може проводитися також улюбий зручний час для викладача. Перескладання підсумкової оцінки з метою її підвищення не допускається, окрім ситуацій передбачених нормативними документами Академії, або неявки на підсумковий контроль з поважної причини.
Поточний та підсумковий контроль	Поточний контроль здійснюється на кожному семінарському занятті з обов'язковим виставленням оцінки. Підсумковий контроль проводиться у вигляді підрахунку балів, отриманих студентом на семінарських заняттях, за написання самостійних, індивідуальних та інших робіт, підготовки презентацій, результатів участі у конкурсах та результатів складання іспиту.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	В процесі лекційного викладання навчального матеріалу, а також практичних занять поетапно (від простіших до складніших) будуть використовуватися різні методи, зокрема, порівняльний, типологічний, герменевтичний, індукції та дедукції, аналізу й синтезу і ін. Крім цього, можливим є виконання презентацій, проведення тематичних навчальних екскурсій у музеї Львова, виконання індивідуальних досліджень. У разі роботи в дистанційному режимі лекції та семінарські заняття будуть вестися за допомогою програм електронної комунікації Zoom, Meet чи аналогічних. Поточна комунікація з викладачем буде здійснюватися в соціальних мережах Viber, електронної пошти чи ін. (за вибором студентів академічної групи)
Необхідне	У звичайному режимі навчання. Вивчення курсу передбачає приєднан-

обладнання	ня кожного студента до навчального середовища MOODLE, або Google Classroom. У режимі дистанційного навчання під час карантину вивчення курсу додатково передбачає приєднання кожного студента до програм ZOOM, або Meet (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому випадку студент має самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету.																																																																		
Критерії оцінювання	<table><tr><th colspan="10">Схема нарахування та розподіл балів</th></tr><tr><th colspan="6">Поточне оцінювання, МК та самостійна робота</th><th rowspan="3">СМО</th><th rowspan="3">ПМО</th><th rowspan="3">ECTS</th><th rowspan="3">За національною шкалою</th></tr><tr><th colspan="6">Модуль 1</th></tr><tr><th>T1</th><th>T2</th><th>...Tn</th><th>САП</th><th>МК 1</th><th>МО</th></tr><tr><td>4</td><td>4</td><td>3</td><td>73</td><td>75</td><td>74</td><td>74</td><td>74</td><td>C</td><td>добре</td></tr></table> T₁ – T_n – теми занять до модульного контролю 1; САП – середнє арифметичне усіх позитивних оцінок в національній шкалі, яке переводиться у 100-бальну шкалу; МК - модульний контроль; МО (модульна оцінка) – середнє арифметичне САП та МК; СМО (семестрова модульна оцінка) – це середньоарифметична МО; ПМО (підсумкова модульна оцінка) – виставляється в кінці вивчення дисципліни за 100 – бальною, національною шкалою та ECTS. Шкала оцінювання: національна та ECTS <table><tr><th>За 100-бальною шкалою</th><th>За національною шкалою</th><th>За шкалою ECTS</th></tr><tr><td>90-100</td><td>відмінно</td><td>A</td></tr><tr><td>80-89</td><td>добре</td><td>B</td></tr><tr><td>70-79</td><td>добре</td><td>C</td></tr><tr><td>60-69</td><td>задовільно</td><td>D</td></tr><tr><td>51-59</td><td>задовільно</td><td>E</td></tr><tr><td>35-50</td><td>незадовільно з можливістю повторного складання</td><td>FX</td></tr><tr><td>0-34</td><td>незадовільно з обов’язковим повторним курсом вивчення дисципліни за зазначений семестр</td><td>F</td></tr></table>	Схема нарахування та розподіл балів										Поточне оцінювання, МК та самостійна робота						СМО	ПМО	ECTS	За національною шкалою	Модуль 1						T1	T2	...Tn	САП	МК 1	МО	4	4	3	73	75	74	74	74	C	добре	За 100-бальною шкалою	За національною шкалою	За шкалою ECTS	90-100	відмінно	A	80-89	добре	B	70-79	добре	C	60-69	задовільно	D	51-59	задовільно	E	35-50	незадовільно з можливістю повторного складання	FX	0-34	незадовільно з обов’язковим повторним курсом вивчення дисципліни за зазначений семестр	F
	Схема нарахування та розподіл балів																																																																		
	Поточне оцінювання, МК та самостійна робота						СМО	ПМО	ECTS	За національною шкалою																																																									
	Модуль 1																																																																		
	T1	T2	...Tn	САП	МК 1	МО																																																													
4	4	3	73	75	74	74	74	C	добре																																																										
За 100-бальною шкалою	За національною шкалою	За шкалою ECTS																																																																	
90-100	відмінно	A																																																																	
80-89	добре	B																																																																	
70-79	добре	C																																																																	
60-69	задовільно	D																																																																	
51-59	задовільно	E																																																																	
35-50	незадовільно з можливістю повторного складання	FX																																																																	
0-34	незадовільно з обов’язковим повторним курсом вивчення дисципліни за зазначений семестр	F																																																																	
Питання до підсумкового контролю	1. Специфіка філософського знання. Філософія як любов до мудрості.																																																																		
	2. Філософія як світогляд. Історичні типи світогляду.																																																																		
	3. Структура та функції системи філософського знання.																																																																		
	4. Проблеми першооснови усього сущого у досократівській філософії Давньої Греції.																																																																		
	5. Поняття космосу у філософії Давньої Греції.																																																																		
	6. Філософія Сократа.																																																																		
	7. Філософія Платона.																																																																		
	8. Філософія Арістотеля.																																																																		
	9. Принципи християнського світогляду у філософії середньовіччя.																																																																		
	10. Проблема віри та розуму у середньовічній філософії.																																																																		
	11. Неоплатонізм та арістотелізм, реалізм та номіналізм у середньовічній філософії.																																																																		
	12. Гуманізм доби Відродження.																																																																		
	13. Соціальні ідеї доби Відродження.																																																																		
	14. Натурфілософія Відродження.																																																																		
	15. Проблеми методу пізнання у філософії Нового часу.																																																																		
	16. Гносеологічна проблематика у філософії Нового часу.																																																																		
	17. Проблеми субстанції у філософії Нового часу.																																																																		
	18. Філософські ідеї європейського Просвітництва.																																																																		
	19. Філософія І. Канта.																																																																		

20. Філософія Г. Гегеля.
21. Міфологічний світогляд дохристиянської Русі.
22. Роль християнства у зародженні філософського мислення Київської Русі.
23. Філософський зміст «Слова» митрополита Іларіона Київського.
24. Філософські ідеї Відродження в Україні.
25. Роль Києво-Могилянської академії у розвитку філософської думки в Україні.
26. Натурфілософія у Києво-Могилянській академії.
27. Морально-етична проблематика у Києво-Могилянській академії.
28. Місце Г. Сковороди у розвитку філософської думки України.
29. Учення Г. Сковороди про двонатурність світу. Космос, мікрокосм, світ символів.
30. Учення Г. Сковороди про істинну людину.
31. Філософські принципи романтичного світогляду його роль у формуванні національної самосвідомості українців.
32. Філософські ідеї Кирило-Мефодіївського товариства.
33. Світогляд Т.Г. Шевченка.
34. Філософські ідеї «Історії Русів».
35. О.Шпенглер: теорія циклічного розвитку культур.
36. Філософія мови О. Потебні.
37. Філософські ідеї І. Франка.
38. Соціологічні погляди І. Франка.
39. Учення В. Вернадського про неосферу.
40. Політична філософія В. Липинського.
41. Філософія національної ідеї Д. Донцова.
42. Д. Чижевський – історик філософії на слов'янському ґрунті.
43. Т. Шевченко про смисл української історії.
44. Філософські ідеї П. Юркевича.
45. Перегляд традицій класичної філософії у другій половині XIX – на початку XX ст.
46. Ірраціоналістичні течії у філософії другої половини XIX – XX ст.
47. Ставлення до розуму та науки у філософії XX ст.
48. Історична еволюція позитивізму.
49. Екзистенціальна філософія XX ст.
50. Онтологія, коло її проблем. Типи онтології.
51. Проблема ідеального у філософії, підходи до розуміння ідеального.
52. Природа свідомості з позиції принципу відображення.
53. Феноменологічна інтерпретація свідомості.
54. Свідомість та предметно-практична діяльність.
55. Свідомість та мова.
56. Гносеологічний релятивізм позитивізму.
57. Методологічна функція філософії.
58. Моделі розвитку науки: класичної, некласичної, постнекласичної.
59. Вартості у системі християнського світогляду.
60. Трансцендентальна теорія вартостей.
61. Марксистське розуміння вартостей.
62. Сутність соціальних вартостей.
63. Функції вартостей.
64. Проблема істини у філософії.
65. Субстанційно-соціальна концепція людини.
66. Натуралістична інтерпретація людини в класичному психоаналізі.
67. Соціальна концепція позитивізму.
68. Матеріалістичне розуміння історії.
69. Структурний функціоналізм про сутність суспільства. Е. Дюркгейм.

	70. «Філософія життя» Ф. Ніцше. 71. Культура і цивілізація. 72. Х. Ортега-і-Гассет: еліта і маса. 73. Історичний традиціоналізм Д. Донцова. 74. Основні підходи до розуміння буття. 75. Онтологічні ідеї в марксизмі. 76. Християнський еволюціонізм П. Тейяра де Шардена. 77. Розвиток онтологічної проблематики у філософії XX ст. 78. Екзистенціальна філософія як аналітика людського буття. 79. Проблеми гносеології у класичній філософії. 80. Проблема істини у класичній філософії. 81. Некласичні концепції істини. 82. Проблема свободи в екзистенціалізмі. 83. Неокантівський варіант соціальної філософії. М. Вебер. 84. Проблема людини у філософії. 85. Діалектика як метод пізнання. 86. Провідні ціннісні орієнтири людства на межі тисячоліть. 87. Марксизм як спроба втілення «реального гуманізму». 88. Структура свідомості. Рівні психічного життя людини. 89. Раціоналістична та ірраціоналістична традиції у соціальній філософії. 90. Основні напрямки соціальної філософії.
Опитування	Анкету з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу